

gratiarum actione, secundum debitum meum, appereo; unde nam cognovi sinceritatem vestram ac benevolam amicitiam, semper amicum meum ad invicem favore amplector strictissimo, ac reciproca amicitia adjunctus, ac in quantum vires meae ferre possint reservare obligor.

Me commendo ad interim ac peto, ut Pastroviensibus transmitters mandatum pro 250 aureorum nummorum, quos dedi petentibus, pro illorum territorio, at pro vestra voluntate ac lubitu (!) ego quoque illud amisi, aut dignetur vestra Dominatio pro hoc debito satisfacere mihi.

Caeterum, amicitiae vestrae me commendans, permaneo atque sum, Vestrae Illustrissimae Dominationi (!) ad servitia, perpetuus. Humilis Metropolita Nigromontanus, Skenderiae etc. Octobris 1755.

Vasilius Petrovich¹

СЛАВКО МИЈУШКОВИЋ

УЛОГА МИТРОПОЛИТА САВЕ ПЕТРОВИЋА У РЈЕШЕЊУ СПОРА ПАШТРОВИЋА О ИМЕНОВАЊУ СТАРЈЕШИНА МАНАСТИРА ПРАСКВИЦЕ И ГРАДИШТА ГОДИНЕ 1777. и 1778.

У разасутим списима (Херцеговског архива) налази се неколико веома оштећених списа, који се односе на спор међу Паштровићима о постављењу старјешина (који се час назива игуман, а час архимандрит, а италијански »desamo«) главног паштровског манастира Прасквице и манастира Градишта.

Спор је избио г. 1777. након смрти дотадашњег старјешине манастира Прасквице, када је неколицини чланова Збора паштровског (банкаде) и њихових племеника и присталица пошло за руком да наговоре надлежног архијереја, митрополита Саву Петровића, да на упражњено мјесто старјешине манастира Прасквице постави калуђера Саву Љубишу, којег је произвео и за архимандрита. Међутим, већи дио Збора и народа побунио се због овог постављења и доказао владици да је био обманут и да је био пренаглио када је на тако угледни положај без потребног провјеравања поставио недостојно лице. Владика је, како се види из његова писма, који се ниже доносимо, увидио да је био нетачно информисан и признао је да је погријешно, те је поништио своју одлуку о именовању Љубише старјешином манастира. Због тога је међу неким члановима Збора и братственицима Љубишиним и њиховим присталицама завладало велико незадовољство, које је довело до великих трзавица. Наилазећи на велике тешкоће у тражењу рјешења кога од паштровских калуђера да постави за старјешину манастира Прасквице, вла-

¹ Државни архив у Котору — Управно-политички списи, фасц. I.XXXV, ф. 622.

дика се одлучује да на то мјесто постави калуђера Петронија Круту из манастира Градишта. Њега је, својим тестаментом, сачињеним мало пред своју смрт г. 1777, као најспособнијег и најдостојнијег био препоручио игуман Стефан из манастира Градишта за свога насљедника.

Ово постављење на основу препоруке игумана Стефана, који је уживао код црквених власти и у народу велики углед, потврдио је и викарни епископ Арсеније (vescovo Arsenio) „по заповиједи митрополита Саве, свога оца и добротвора“, те је изгледало да је ствар успјешно ријешена. Међутим, ова је Савина одлука из непознатих разлога ускоро измијењена, а за старјешину је био постављен калуђер Ђорђе Маркићевић, сабрат манастира Прасквице. Можда је братство овог манастира, а вјероватно и други угледни Паштровићи, било незадовољно да за старјешину манастира Прасквице буде постављен калуђер из туђег манастира, када је било способних и достојних калуђера и у самом манастиру Прасквици. Вјероватно је калуђер Петроније остао као старјешина у свом манастиру Градишту.

Први је акт о овом предмету представка коју су потписали „превјерени шудити (од итал. il suddito = поданик — П. Д. Ш.) суђе с пунием Банком (збором или банкадом паштровском — П. Д. Ш.)“ и поднијели је, колико се може прочитати са оштећеног папира, ванредном провидуру, који се тада налазио у Херцег-Новом, 23. јула 1777. Представка је писана на папиру, на којему је печат иликом крилатог лава св. Марка, којим су се Паштровићи служили мјесто свога печата. На почетку се наводи како „превјерна комунитад паштровска“ жели да изнесе „многе патње и невоље које трпи од настања на све четири стране границе, које штите и бране и одатле се не помичу, нити ће никада, док буде и један од њих жив, жалити своју крв пролити и своје принципу поштење чинити“. Тако су они спремни да крв своју пролију „за двије обште куће божје, а то за два саборна, сиромашна комунска манастира, да се Богу моле за државу, за добру снагу својег принципа, па и за сиромашну комунитад“. Сада је, међутим, дошло вријеме да манастир Прасквица пропадне од неких свештеника који се налазе у истом манастиру, а за чија ће имена дознати од двају изабраних свештеника који ће ову представку лично поднијети, а који би знали црквом управљати и по закону поступати када би им то дозволили ови смутљивци који неће да знаду за истину. Да се пак не би створила каква смутња у општини кривњом неколицине злих људи, који неће да се злу противе, потписници моле провидура да их за њихов сиромашни „заклад“ (заклетву — П. Д. Ш.) који су дали Богу, заштити својим ауторитетом и законским наредбама и да ослободи манастир од оних који за њ нијесу. Даље моле провидура да њихова имена задржи у тајности колико год може јер се „сада право код нас не смије чинити, нити злога казнити“. А доћи ће два свештеника који ће га (про-

видура) о свему слободно обавијестити, те ће све провидурове наредбе бити прихваћене и извршене. На свршетку му топло препоручују ова два свештеника и закључују писмо „сваком стимом и респетом (од италијанског: *la stima* = поштовање, *il rispetto* = уважење, штовање — П. Д. Ш.) и поклоном целивајући Ваше краљевске одјеће“.

У другом акту од септембра 1777, чији оригинал није сачуван, него само његов италијански превод, жале се представници Збора паштровскога поново ванредном провидуру на Саву Љубишу који са неколико смутљиваца већ дуже времена пррави велику смутњу у Паштровићима, која може врло лако довести до крвопролића, због чега су сви Паштровићи омражени „преведром принципу“. Стога моле да би ванредни провидур посредовао да би се спријечило крвопролиће, јер у интересу „преведрог принципа“ да влада мир и слога међу поданицима. Да би пак још тачније о свему обавијестили провидура, шаљу му једног од својих другова по имену Марка Иванова Режевића и с њим протопопа Николу Давидовића са још неколико људи пошто не могу и они остали чланови Банкаде да дођу на поклоњење, јер не смију да напусте свој крај да не би дошло до побуне коју они настоје да умире. Зато моле провидура да саслуша поменута два њихова изасланика и да пошаље у Паштровиће неколико војника, који би избацили из манастира Прасквице опаке људе који су са поменутиим Савом заузели овај манастир.

Међу овим списима налази се италијански превод теста-мента игумана Стефана Суђића из манастира Градишта, који је умро г. 1777, а који је у свом тестаменту, сачињеном мало пред смрт, означио својим насљедником калуђера Петронија Круту, који је још из младости био вјерни служитељ овога манастира и био му увијек на част као „син божје провидности“. Стога га игуман Стефан оставља и одређује за правог игумана (*lo lacsio et ordino verissimo decano ossia igumeno*), управитеља и старјешину манастира Градишта, којему предаје „на божју вјеру“ манастир и све што је манастирско као и братско уколико буде чувао углед манастирски, мир и слогу.

Овај тестамент игумана Стефана донио је 27. августа 1777. пред Банкаду паштровску која је засједала у Кастел-Ластви (данашњем Петровцу на Мору) пред црквом Св. Илије луномоћник игумана Стефана игуман Теодосије из Градишта и замолио „господу суце, капетане и племиће паштровске“ да би својом влашћу и ауторитетом потврдили у цијелости овај тестамент, који је био сачињен руком јавног канцелијера (*pubblico cancelliere*). Пошто је овај тестамент пред Банкадом био прочитан и протумачен, сви су њезини чланови једнодушно и сложено (*d' una volontà et opinione*) потврдили својом одлуком (*sentenza*) свако поједино његово поглавље посебно да одобравају и потврђују као насљедника пок. игумана Стефана часнога оца Петронија

Круту којег је у својем тестаменту споменути игуман, мало прије своје смрти, био означио својим насљедником.

Како смо већ видјели, за старјешину манастира Прасквице, које је мјесто било остало упражњено, био је постављен архимандрит Сава Љубиша, којег је, свакако, на препоруку неких свештених лица и свјетовњака, на тај положај био произвео надлежни епископ, а то је митрополит Сава Петровић. Међутим, већина угледнијих Паштровића — свјетовњака и свештеника — није тим постављењем била задовољна, јер Љубиша није имао потребних услова за тако угледно мјесто каквим се сматрао положај архимандрита знаменитог манастира Прасквице. Без сумње, они су своје нерасположење саопштили владици Сави и навели све разлоге због којих су сматрали да Љубиша није достојан тако часног и угледног положаја. Кад се владика о свему потанко распитао и обавијестио, увидио је да је пренаглио и да је постао жртвом сплеткаша, те је одлучио да погрешку, док је још на вријеме, исправи. Стога дне 20. августа 1777. упућује писмо Збору паштровскоме из манастира Стањевића, чији је превод на италијански језик дјелимично сачуван. У овом писму владика признаје да су му ове паштровске смутње око постављања старјешине манастира Прасквице задале много бриге, те да је стога, како му је било нетачно и неистинито приказано од неких људи, да би окончао овај спор, у најбољој намјери „затворио једно око“ (*ho serrato un occhio*) и потврдио за старјешину поменутог манастира калуђера Саву Љубишу. Када је пак био правилно информисан, увидио је да је починио грешку и стога, држећи се строго црквених прописа, укида и поништава (*casso e nullo*) одлуку којом је неправедно и незаконито (*ingiustamente e illegittimamente*) био поставио за архимандрита манастира Прасквице калуђера Саву Љубишу. Стога ни односни декрет (*scrittura*) који му је био уручен нема никакве важности, јер није учињен како прописују црквени канони, него на основу лажно приказаних молби и препорука. Даље владика моли „судије, капетане и племиће и сву часну општину“ да свако има старјати у својим границама и „да се не мијеша у црквене ствари као што се ни он (владика) не мијеша у њихове црквене после“, јер он у својој старости не може за ничију љубав иступати против апостолских правила и закона (прописа) св. отаца.

Дне 27. августа 1777. издаје владика Сава у манастиру Стањевићу декрет којим, на основу препоруке пок. игумана Стефана у његову тестаменту, поставља за игумана у манастиру Св. Николе у Прасквици (*per decano ossia igumeno*) калуђера Петронија Круту и наређује да га се као таквога мора признавати „у цркви, за столом, у Збору паштровском и на сваком другом мјесту“, а он да се мора у свему покоравати своје владици, и да би могао успјешно да управља манастиром да треба да се савјетује (*debbasi consigliare*) с осталом сабраћом калуђерима. На крају проклиње владика свакога ко би се противио овом именувању.

Оригинал овог документа није сачуван, него његов превод на италијански језик.

Дне 1. септембра 1777. издат је и неки други докуменат, којим је владика Арсеније (*vescovo Arsenio*), викар митрополитов, по заповиједи (*col comando*) пречаснога Саве свога „оца“ и доброжелатеља (*mio padre e benevolente*) потврдио игумана Петронија за старјешину манастира Св. Николе у Прасквици, те му признаје да је достојан да управља овим манастиром и проклиње све оне који би се томе противили или против овог постављења радили, било да су то црквена или свјетовна лица. И овај је докуменат сачуван само у италијанском преводу.

Трећег децембра 1777. упутио је владика Сава писмо Папштровићима (које се такође сачувало само у италијанском преводу) у којему пријети тешким проклетством зликовцима (*malfattori*) папштровским који не би хтјели примити игумана Петронија за старјешину манастира Прасквице, па били то свештеници, или ђакони, или свјетовњаци. Наређује даље да сви они свештеници који су присташе Саве Љубише не смију служити литургију, нити вршити никакве религијске обреде, а све то под проклетством (*satto maledizione*). При крају писма владика се обраћа директно калуђеру Сави Љубиши и каже му, ако буде покоран његовој (архијерејској) власти и игуману Петронију, да може остати и даље у своме манастиру, а ако неће, може да иде куда хоће, јер је широк свијет (*chè del mondo vi è assai*).

Није само био настао спор међу Папштровићима у погледу именованја старјешине манастира Прасквице, него је било неспоразума и у погледу игумана манастира Градишта. У вези с тим „умиљени и понижени главари и судити папштровски“ упућују 9. августа 1777. писмо ванредном провидуру Аугустину Соранцу у којему му саопштавају како су добили заповијед од ректора которског упућену на капетана Комунитади Греговића којим му наређује да има „изагнати игумена по имену Теодосију из нашега саборна манастира од Градишта“, те му шаљу ту наредбу (ордене) да види. У писму наводе како се споменути игуман већ давно налази у њиховом манастиру и да му они, кроз толико дуго времена боравка међу њима, не могаху, нити могу наћи никакве „химбе ни фалициони“ (од итал. *la fallacia* = пријевара, химба — П. Д. Ш.), нити икаква рђава дјела, нити му се може рећи никаква рђава ријеч, а камоли да се протјера из манастира. Ако је пак штогод погријешио против закона, или ако је чиме увриједио „преведрога принципа“, што њима није познато, они ће с њиме „хитро“ доћи на провидурову заповијед да га суд казни, па и смрћу, ако буде починио какав тежак злочин. Али ако не буде ништа згријешио, да му „прави суд буде учињен“, тј. да буде ослобођен као невин.

Како смо видјели, Сава Љубиша је био свргнут са положаја старјешине манастира Прасквице, али његови пријатељи и при-

сташе нијесу престајали да раде код власти и код народа да га рехабилитују. То се јасно види из очуваног уломка писма владике Саве, упућеног ванредном провидуру у Котору, у којему му владика саопштава како је један дио суђа паштровских подмићен од Саве Љубише којег је он, као недостојног, својом архијерејском влашћу свргнуо с положаја старјешине манастира Прасквице и ове суђе говоре о Љубиши „друге ријечи које вјерне бити не могу“. Али он се нада да ће његове „књиге“ бити потврђене као црквеног „властника“ (поглавара — П. Д. Ш.), па додаје „будућ ја не стављам руке у принципе ствари, надам се, да ни принцип неће у моје црквене“. Писмо је писано „на Стањевиће, по „илирико“ (тј. по старом календару — П. Д. Ш.) септембра 4, г. 1777“, а потписао га је власторучно „митрополит Сава Петровић, на службу“.

Истог дана, 4. септембра 1777, жале се главари паштровски, очито они подмићени од Љубише, против којих горњим писмом устаје владика Сава, што им учинише два калуђера Ђорђе Маркићевић и Исаија Мушун (?), који проузроковаше „велику смутњу“ у Паштровској комунитаци, те „подмитише суђе и неколико Паштровићах неразумнијех и неприкладнијех којизи пристају у свако зло“. Моле стога да не би провидур повјерово ни у једну ствар коју би ови калуђери и други зли људи изнијели против архимандрита Саве Љубише „којег сва комунитад зна и познаје находећи га честна и добра“.

За више од три мјесеца немамо писмених података о овом спору, који, како се види из нове представке, писане на „булатној карти“, тј. снабђеној печатом лава св. Марка, којим су се Паштровићи служили, још није био окончан. Писмо, односно представку, упутили су „суђе и вјерни шудити Паштровића“ „соп्राпровидуру“ Аугусту Соранцу по свој прилици 14. децембра 1777 (јер је на мјесту гдје је наведен датум папир подеран), како ће се то видјети из попратног писма владике Саве, које ћемо ниже навести. У овој се представци каже да су „договорно одлучили сва Банкада и сав пук који се с њом држи“ да не признају архимандрита Саву Љубишу којег је митрополит Сава Петровић осудио „на разметнуће од неподобства архимандритова имена“. Они који су непослушни и против закона и одлуке Комуниади биће провидуру приказани од суђе Марка Дабковића и протопопа Николе Давидовића који су у ту сврху послани „с договором све Комуниади и пука“. Осим поменутих шаљу још и суђу Андрију Тодорицу са других дванаест људи који су као и два споменута изасланика потпуно овлашћени да прикажу тачно стање и да приме заповиједи од провидура које ће бити „држане од свега пука“.

Уз ову представку дао је владика Сава писмену препоруку којом „срчано рекомандује (од итал. raccomandare = препоручити — П. Д. Ш.) и препоручује“ јеромонаха Маркићевића и друга два калуђера: Исаија и Петронија. У писму владика на-

води како је био замољен од суђа и свега Збора паштровскога да дође у Паштровиће и да изглади овај спор. Он се одазвао њихову позиву и тако своју „старост замучио и потрудио да би учинио коју ствар мирну“. Али кривњом непокорних и непослушних људи није могао учинити ништа. Стога Збор паштровски шаље поменуте калуђере које владика налази „по закону достојне и правој духовној власти покорне“, те их „пријатељски препоручује и рекомандује“ и моли провидура да би их препоручио“ код преузвишеног ђенерала и ће би им било потребно да могу слободно одити и да буду свугдје примљени у стат (од итал. lo stato = држава — П. Д. Ш.) и владање преведре Млетачке Републике“. Владика закључује писмо надом да ће му молба бити услышена и наглашава да у чему год би он могао послужити провидуру, наћи ће га готова (тј. спремна за противуслугу — П. Д. Ш.). Потписује се: „Вашега преузвишеног и преведрог господства серчани пријатељ владика Сава на службу“.

Пошто, како се чини, поменуте молбе нијесу имале успеха, то се Паштровићи са својим Збором поново обраћају ванредном провидуру да би поступио строго по закону против свргнутога архимандрита Саве Љубише „који је пошао против својега закона, цркве, власти архијерејске и комунилади“. Наводе да би они могли Љубишину кућу прогнати, али то нијесу хтјели учинити „да не суцеде (од итал. succedere = настати, наступити — П. Д. Ш.) крви тј. убиства и освете, него су се увијек држали суда. Али се Љубиша није никада покорио, те је више пута био проклет од свога владике и најпослије лишен свештеничког чина, а они који држе његову парту (од итал. la parte = странка — П. Д. Ш.) настоје да се „никад не избистри (тј. умири и уреди — П. Д. Ш.) комунилад“. Обавјештавају даље провидура да су одлучили да поставе за старјешину манастира оца Теорђија (Маркићевића), а с њим оца Исаија и ђакона Петронија. Моле га да би информисао генералног провидура о свим смутњама у паштровској општини „да би он и његова власт темељито руку ставио за очистит вишеречени манастир од пупликијех (од итал. publico = јаван, чит — П. Д. Ш.) смутњи“ (тј. јавног, читог нереда — П. Д. Ш) и „избистрио“ ову Комунилад. Наводе даље како се вазда находило злих људи, али су ипак признавали црквену власт и Комунилад и наносили „решпет“ и страх имали од преведрог принципа „а овизи нимало“. За то моле и препоручују „за Бога и светога Марка“ да ову ствар не запустити, него да је „упути како ваља“. — Потписују се: „Умиљени, понижени, дужни (?) суђе з банкадом, вјерни шудити — на заповјед“. — На писму се не налази датум, јер је лист јако оштећен.

На ово писмо и препоруку владике Саве упутио је генерални провидур Алвизе Фоскари из Задра писмо ванредном провидуру у Котору Аугусту Соронцо, датирано 17. марта 1778. У писму наводи генерални провидур како је примио представку од Комунилади паштровске, у којој се жале на калуђера Саву

Љубишу, који са својим присташама ремети мир и слогу међу Паштровићима. Уз ово писмо шаље генерални провидур писмо и за владикау Саву, у којем одобрава што је владика на мјесто свргнутога архимандрита Љубише поставио за архимандрита манастира Прасквице оца Ђорђа Маркићевића. Наређује ванредном провидуру да предузме хитне кораке како би Сава Љубиша био упућен у Задар на његово расположење, а да се он (ванредни провидур) потанко испита и увјери о свему што се наводи против овога рашчињенога калуђера и да му строго запријети да не распирује свађу и мржњу међу народом. У колико би се пак у међувремену Љубиша покајао за свој поступак и промијенио своје недолично понашање, нека не предузима ништа против њега. Ако би пак наставио са својим опаким радом у народу, сијући мржњу и раздор, да га даде ухапсити и да га првим државним бродом, који буде кретао пут Задра, даде спровести уреду генералног провидура на надлежни поступак.

У писму приложеном за владикау Саву генерални провидур изјављује да пристаје на све што му је владика предложио „да се поврати и цвати сложни мир међу пуком у Паштровићима“. Даље генерални провидур изричито каже: „Пристајем на одабрано и од Вас жуђено за оца Ђеорђија Маркићевића старјешинство от више реченог манастира (Прасквице) и то да буде извршено“. Генерални провидур завршава ово своје писмо, којим одговара на владичино писмо од 7. јануара 1778. „жудећи (му) од Господа Бога сваку утјеху“. Писмо је адресирано: „Пресвијетли и препоштован(и) владико Саво Петровићу, митрополиту црногорскиј“, а потписано ријечима: „Умиљени и понизни Алвиже Фоскари, провидур генерални за Далмацију и Албанију (тј. Боку Которску — П. Д. Ш.). Иако је генерални провидур потврдио одлуку владике Саве и паштровског Збора да се постави за архимандрита манастира Прасквице калуђер Ђорђе Маркићевић, рашчињени калуђер Сава Љубиша и његове присталице нијесу мировали, него су сновали како ће смакнути Маркићевића за којег владика Сава каже да је „вјеран и послушан принципу и Богу“.

Ванредни провидур, како би се рекло, није предузимао никакве оштрије мјере против Саве Љубише и његових присталица, држећи ваљда да ће се они покорити одлуци владике и генералног провидура, али се у томе преварио, како се то види из писма од 17. јула 1778. које је владика Сава упутио ванредном провидуру у Котору, у којему му, између осталог, пише: „На исти данашњи дан дође ми писмо, да је калуђер Сава Љубиша невјерни цркви и пуку и принципу и Богу хтио убит више реченог архимандрита Ђеорђија Маркићевића: Самом је руком божјом скапулат (провинцијализам од италијанске ријечи scappare = утећи, умаћи, спасити се — П. Д. Ш.). Да се такво крвопролиће догодило каквог није било међу ниједним пуком, што би било у Паштровиће, да је та работа суцедила (од итал. succe-

dere = догодити се, наступити — П. Д. Ш.)?“ Даље владика енергично наставља: „Не остаје ми друго но Ви дајем на знање да препуштам пуну власт церковну у Ваше руке над реченијем Савом Љубишом да га имате узети у руке што се прије може и послат га у Задар преузвишеном генералу и „поправах принцип-повијех“ да буде суђен како противник и церковни и принципов. Ваше пресвијетло и преузвишено господство, ако ову работу бандунате (од итал. abbanconare = запустити, занемарити — П. Д. Ш. и суцеди какво зло, друго ми не остаје но писати Сенату против Вашег пресвијетлог и преузвишеног господства да нијесте кћели испунит интерес принципов. Не друго него остајем са свом стимом и потписују Вашег пресвијетлог и преузвишеног господства — Митрополит Савва Петровић на службу“.

Посљедњи спис у овом предмету је превод на италијански језик писма које је архимандрит Ђорђе Маркићевић упутио ванредном провидуру у којему износи како има већ двадесет година од када се налази у манастиру Прасквици и у доба када није било архимандрита, или када је био у затвору, као што је сада Љубиша, он је управљао манастиром и по својој дужности учио народ страху божјему и да имају љубав међу собом и да буду увијек вјерни и послушни својим старјешинама, као што је то познато цијелој комунитаци и свима у граду Котору и околним мјестима. Данашње калуђере је поучавао у свему како је најбоље знао, а када их је тако научио реду, да им је рекао: „Држите се тако, а ја ћу с препоруком игумановом и свијех вас поћи за неколико времена на пут у Далмацију да би прибавио штогод воска за цркву и да би тако помогао да се извуче из потешкоћа у којима се налази“. Пошто су сви били задовољни он се обратио и Банкади и замолио да му дозволе да пође на пут. Када су то чули суђе и остали чланови Збора, казали су му да је добра његова намјера, али су се забринули како ће остати црква без његове управе. На крају су ипак попустили, те је успио и да буде примљен код генералног провидура, којему је изложио све што се догађало у Паштровићима око његова именованја за старјешину манастира Прасквице.

Држећи се увијек строго црквених прописа био је од надлежног митрополита постављен за архимандрита и старјешину калуђера и за управитеља свих унутрашњих и вањских манастирских добара, а осим тога именован је и духовником цијеле Комуниаци и инспектором свих других манастира и цркава у Паштровићима како гласи декрет његова именованја, који је био више пута прочитан пред цијелим Збором паштровским. Томе се није нико противио, ни они из манастира, ни нико од свештеника, ни осталог народа, јер га сви добро познају. Стога је он према црквеним правилима и принциповим заповиједима с помоћу божјом увијек спреман, кад га не би нико ометао, да врши све оно што је садржано у декрету о његову постављењу и био би способан да уреди манастир и све остале цркве и да упути

читавау своју духовну паству да иде правим путем. Али се Сава Љубиша није обратио, ни поправио, него устаје против цркве и принципа и настоји да га убије. „Не могу овдје износити, наставља Маркићевић, све што се догодило, али уз помоћ божју ја нијесам мртав“. Моли даље провидура да пише Збору, да му кажу ко је све у друштву с Љубишом и ко су ти људи што га штите и противе се цркви и принципу, те су запосјели цркве и земље манастирске и убиру црквене приходе упркос наредбе Збора и принципа и тако газе државне законе. На крају Маркићевић закључује да је потребно да Збор ова лица не крије, него да их јавно очитује, да се зна ко је све у друштву с Љубишом.

На овом преводу писма који је сачинио јавни тумач Лоренцо Ређо нема датума, а потпис гласи: „Умиљени, понижени, покорни ни вјерни судити Маркићевић и Митровић, калуђери манастира Прасквице и цијелих Паштровића“.

Других докумената и података о овом спору, који је узбудио Паштровиће, озлоједио и задао доста брига староме митрополиту Сави и млетачким провидурима, у Архиву нема, те се претпоставља да је затвором Саве Љубише и можда још којег његовог присташе ствар ријешена и враћен мир и уклоњене трзавице у Комуниади паштровској.

Овај спор илуструје значај манастира Прасквице за Паштровиће као и њихове међусобне одношаје, а карактеристичан је и за држање митрополита Саве који упозорава да се не мијеша ни Комуниада паштровска, ни државна власт (провидури) у његове црквене после, као што се не мијеша ни он у њихове. Иако је био у пријатељским односима с которским провидурима, није им у свему попуштао, већ је високо држао своје достојанство црквеног поглавице и чак је једном од њих, како смо то видјели, запријетио да ће се жалити Сенату у Млецима због његове небриге и занемаривања дужности у погледу одржања мира и реда у Паштровићима.

ПЕТАР Д. ШЕРОВИЋ